

Часопис / Journal

◇ Е К О Н О М И К А П О Љ О П Р И В Р Е Д Е ◇
◇ *E c o n o m i c s o f A g r i c u l t u r e* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / Publishers

Друштво аграрних економиста СЦГ, Београд
The Society of Agricultural Economists of SCG
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / Editor in Chief

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / Editorial Board

др Богдан БУЛАТОВИЋ	Prof. Dojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Владимир ГРБИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Eugenia SEROVA, Ph. D., Institute for Transition and Economy, Moscow, Russia
др Весна ПОПОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / Lecturer

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / Editorial office

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2781-183; Е-mail: iepbgdvu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdvu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

54.

Београд, октобар-децембар, 2007. године
Belgrade, October-December, 2007

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за менаџмент, Ваљево
др Јелена БИРОВЉЕВ	Економски факултет, Суботица
др Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ	Друштво аграрних економиста Војводине
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Биљана ЗОРНИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Љубомир ПЕЈОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Данило ТОМИЋ	Регионална Привредна комора, Нови Сад
др Радован ТОМИЋ	Виша пословна школа, Нови Сад
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС
број: 413-4577-02, од 17. јуна 1973. године, часопис је ослобођен
пореза на промет.

Тираж: 250 примерака

Штампа: DIS PUBLIC, Београд

Белешке / Notes

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

Zoltan Lakner, Sandor Somogyi, Karolina Kajari CONCEPTS, CONFLICTS AND ALLIANCES IN REGIONAL DEVELOPMENT	397
Бранислав Влаховић, Милан Р. Милановић ИСТРАЖИВАЊЕ ТРЖИШТА МЛАДОГ СМРЗНУТОГ КРОМПИРА	409
Драган Момировић ЕЛАСТИЧНОСТ ТРАЖЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА	429
Claudiu Cicea, Drago Cvijanović, Jonel Subić STRATEGY AND PRIORITIES FOR AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT IN ROMANIA	441
Дејан Ерић, Александра Брадић-Мартиновић, Саша Стефановић АНАЛИЗА МОГУЋНОСТИ УВОЂЕЊА РОБНИХ ФЈУЧЕРСА У ДОМАЊИ ФИНАНСИЈСКИ СИСТЕМ	461
Христивоје Пејчић ПОСЛОВНО ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИКА У УСЛОВИМА ДРУШТВЕНОЕКОНОМСКЕ НЕСТАБИЛНОСТИ: ПОТРЕБЕ И ОГРАНИЧЕЊА	485
Весна Родић, Бранислав Влаховић, Зоран Поповић СТАВОВИ ПОТРОШАЧА ПРЕМА МАРИНИРАНОМ И ПАСТЕРИЗОВАНОМ ПОВРЉУ	495
Dan Marius Voicilas THE SPATIAL AND SECTORAL CONCENTRATION OF THE FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN ROMANIA	507
Јован Зубовић, Ивана Домазет АНАЛИЗА СВЕТСКИХ ТРЕНДОВА КАО ОСНОВ РАЗВОЈА ТРЖИШТА ОРГАНСКЕ ХРАНЕ У СРБИЈИ	521
Борис Кузман, Драго Цвијановић, Јонел Субић ПШЕНИЦА КАО СИРОВИНСКА БАЗА У ПРОИЗВОДЊИ ТЕСТЕНИНА НА ТЕРИТОРИЈИ АП ВОЈВОДИНЕ	533
Извештај и закључци са скупа МУЛТИФУНКЦИОНАЛНА ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ II	541

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE**

CONTENT

Zoltan Lakner, Sandor Somogyi, Karolina Kajari CONCEPTS, CONFLICTS AND ALLIANCES IN REGIONAL DEVELOPMENT	397
Branislav Vlahović, Milan R. Milanović MARKET RESEARCH OF YOUNG (NEW) FROZEN POTATO	409
Dragan Momirović EFFECT OF COEFFICIENT OF DEMAND ELASTICITY ON PRICES OF AGRICULTURAL AND ALIMETARY PRODUCTS	429
Claudiu Cicea, Drago Cvijanović, Jonel Subić STRATEGY AND PRIORITIES FOR AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT IN ROMANIA	441
Dejan Erić, Aleksandra Bradić-Martinović, Saša Stefanović THE ANALYSIS FOR POSSIBILITIES OF COMMODITY FUTURES INTRODUCTION IN NATIONAL FINANCIAL SYSTEM	461
Hristivoje Pejčić BUSINESS ORGANIZATION OF FARMERS IN THE TIMES OF SOCIALAND ECONOMIC INSTABILITY: NEEDS END LIMITATIONS	485
Vesna Rodić, Branislav Vlahović, Zoran Popović CONSUMERS ATTITUDES TOWARDS MARINATED AND PASTEURISED VEGETABLE	495
Dan Marius Voicilas THE SPATIAL AND SECTORAL CONCENTRATION OF THE FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN ROMANIA	507
Jovan Zubović, Ivana Domazet WORLD TREND ANALYSIS AS A TOOL FOR DEVEOPMENT OF ORGANIC FOOD MARKET IN SERBIA	521
Boris Kuzman, Drago Cvijanović, Jonel Subić WHEAT AS A SOURCE OF RAW MATERIAL IN PASTE FOODS PRODUCTION ON TERRITORY OF VOJVODINA AUTONOMOUS PROVINCE	533
Scientific Meating / report: MULTIFUNCTIONAL AGRICULTURAL AND RURAL DEVELOPMENT II	541

CONCEPTS, CONFLICTS AND ALLIANCES IN REGIONAL DEVELOPMENT

Zoltan Lakner ¹, PhD, associate professor,
Sandor Somogyi ², PhD, professor emeritus
Karolina Kajari ¹, PhD, associate professor,

¹Corvinus University, Faculty of Food Sciences, Budapest, Hungary

²Pannon University, Georgikon Faculty of Agricultural Sciences, Keszthely, Hungary

Summary. Privatisation and European integration offer new possibilities for regional development in Serbia. In this process it is a factor of crucial importance to determine the goals, serving a long-range, sustainable socio-economic development as well as the formation of a wide –range consensus between the key actors. The article shows the possibilities of application of a multi-actor model for determination of basic strategic objectives and coalitions between key players on example of Northern Vojvodina. The results prove the importance of application of sophisticated decision support systems, based on collective wisdom; highlight the importance of system-based approach in rural development; and prove the role of info-communication sector in upgrading of attractiveness of capital –involvement in rural areas.

КОНЦЕПЦИЈЕ, КОНФЛИКТИ И КОАЛИЦИЈЕ У РЕГИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ

Dr Zoltan Lakner ¹,
Dr Sandor Somogyi ²,
Dr Karolina Kajari ¹

¹Corvinus Univerzitet, Fakultet prehrambenih nauka, Budimpešta

²Pannon Univerzitet, Georgikon Fakultet poljoprivrednih nauka, Kesthelj

Резиме. Приватизација и придруживање Европској Унији отвара нове могућности за регионални развој Србије. Истовремено, јасно се види да је и стратегија и пракса руралног развоја Европске Уније непрегледна и веома конфузна. Актуелна ситуација у Србији изради планова локалног и регионалног развоја даје прворазредни је значај. У том процесу кључни моменат представља утврђивање циљева за остваривање дугорочне, одрживе социо-економске развојне политике, као и идентификовање могућности широког консензуса међу кључним учесницима тог процеса. Рад приказује могућности примене модела са већим бројем учесника у утврђивању основних стратешких циљева и савеза међу кључним учесницима регионалног развоја и има четири основна циља:

- Приказати на примеру једног конкретног региона међусобне односе и дијалектичке везе различитих социо-економских снага, учесника регионалног развоја.
- Утврдити и анализирати различитост циљева оних социо-економских учесника, који су релевантни за развој одређеног региона.
- Утврди коалиционе потенцијале и могућности учесника у циљу реализације како сопствених тако и циљева регионалног развоја.

- Тестира применљивост модерних метода које помажу доношење одлука регионалног развоја.

Резултати анализе потврђују значај примене развијених метода доношења одлука, заснованих на заједничким тежњама, осветљава значај системског приступа руралном развоју и доказује значај инфо-коминикационог сектора у повећању ефикасности капитала уложеног у руралне области.

ИСТРАЖИВАЊЕ ТРЖИШТА МЛАДОГ СМРЗНУТОГ КРОМПИРА

Др Бранислав Влаховић¹,
Др Милан Р. Милановић²,

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

² Институт за економику пољопривреде, Београд

Резиме. Млади смрзнути кромпир представља висококвалитетну намерницу у правилној исхрани потрошача јер, поред осталог, има изузетне нутритивне особине. Основни циљ истраживања јесте да се сагледа могућност увођења новог производа на тржиште. Пошто се ради о апсолутно новом производу неопходно је истражити тржиште и сагледати основне елементе који су од значаја за продају, односно пласман производа. Прикупљање података вршено је анкетним испитивањем на простом случајном узорку од 300 испитаника на подручју града Новог Сада. Мада је ово релативно мали узорак за значајнију репрезентативност, добијени одговори, ипак, довољно су индикативни и указују на основне факторе који треба да детерминишу пласман младог смрзнутог кромпира.

Кључне речи: тражња, истраживање тржишта, млади смрзнути кромпир.

MARKET RESEARCH OF YOUNG (NEW) FROZEN POTATO

Branislav Vlahović¹, Ph.D., e-mail: vlahovic@polj.ns.ac.yu
Milan R. Milanović², Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad, Serbia

² Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

Summary. Young (new) frozen potato represents nutrition of high quality, which is very important for consumers, because it has, beside others, very valuable nutritive characteristics. Primary goal of this research is to analyze the possibility for introducing new product to the market. Because this is a completely new product, it is necessary to do a market research and to take in consideration basic elements significant for distribution of the product. Data gathering has been done by opinion poll on a simple random sample of 300 people on the territory of Novi Sad. Although this is a relatively small sample for more significant representatively, gained answers are still enough indicative and they are pointing to basic factors which should determine placement of young (new) frozen potato.

Key words: demand, market research, young (new) frozen potato

УТИЦАЈ КОЕФИЦИЈЕНАТА ЕЛАСТИЧНОСТ ТРАЖЊЕ НА ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНО-ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА

Др Драган М. Момировић¹, Директор, e-mail: momirovic@my.its.net

¹ Аутопромет, А.Д., Ниш

Резиме. Како у нашој земљи није рађена ни једна свеобухватна емпиријска анализа еластичности тражње прехранбено-пољопривредних производа (од периода почетка транзиције) и њихов утицај на тржиште пољопривредних производа, циљ овог рада је да укаже на улогу и значај коефицијената еластичности тражње на цене ових производа, посебно што наше тржиште пролази период транзиције где су промене свакодневне и непредвидиве. Због тога, су коришћени емпиријски резултати истраживања еластичности тражње пољопривредно-прехранбених производа Словеније из 2001 год, сматрајући, при том, да можемо бар приближно објаснити како релативне промене у цени и доходу утичу на тражњу ових производа и да ће тенденције и трендови који су карактеристични за тржиште пољопривредно-прехранбених производа за ову државу, пре или касније одразити и на наше тржиште. Резултати до којих се дошло показују да коефицијенти ценовне еластичности тражње за групу пољопривредно-прехранбених производа (производи од брашна, млеко и млечни производи, маст и уље, поврће, воће и други) имају релативно ниску вредност, мању од нуле тако да свако повећање цена изазива релативно мало или скоро занемарљиво смањење тражње што указује на закључак, да је тражња нееластична и да такви производи спадају у тзв. нужни, егзистенцијални производи. Поред тога, унакрсне еластичности тражње су веома ниске тако да било какве промене цене навише или наниже су занемарљиве на промене у тражњи. Коефицијенти доходне еластичности тражње за групу пољопривредних производа, чија је вредност мања од нуле, (производи од брашна, поврће, уље и маст, кондиторски производи, газирана пића и други) спадају у тзв. нужна добра и свака промена у доходу неће битије утицати на пораст тражње, јер је претходним нивоом дохода постигнут изван степен сатурације. Група пољопривредно-прехранбених производа који имају нумеричку вредност доходне еластичности тражње већу од јединице (млеко и млечни производи и воће) спадају у тзв. луксузни производи, те ће свако повећање дохода повећати тражњу за тим производима. Коефицијенти еластичности тражње имају велики аналитички значај за вољење пословне политике предузећа, а посебно политике цена и планирање пољопривредне производње.

Кључне речи: тражња, еластичност, цена, доходак, тржиште

EFFECT OF COEFFICIENT OF DEMAND ELASTICITY ON PRICES OF AGRICULTURAL AND ALIMENTARY PRODUCTS

Dr Dragan M. Momirović¹, direktor

¹ Autopromet, A.D., Niš, Serbia

Summary. Therefore empiric research of demand elasticity of agricultural and alimentary products of Slovenia from year 2001 have been used, considering therefore that we could approximately explain how relative changes in prices and income effect demand of these products and how tendencies and trends which are specific for Market of agricultural and alimentary products in this country, would sooner or later reflect in our market too. The results that appeared, show that coefficient of price elasticity on demand for group of agricultural-alimentary products (flour, milk and dairy products, fat and oil, vegetables, fruits etc) have relative low value, less than zero, so each price increase evokes relative low decrease of demand which indicates the conclusion that demand is inelastic and such products belong to so called necessity – subsistence products. Apart from that, cross-elasticity of demand are very low so any price changes upwards and downwards are negligible to changes on demand. Coefficient of income elasticity of demand for group of agricultural products, whose value is less than zero (flour products, vegetables, oil and fat, confectionery products, soda drinks and others) belong to so called necessity products and each income fluctuation would not substantially affects increase of demand, because previous income level has attained certain saturation point. Coefficients of demand elasticity have notable analytical significance for management in business policy of company, especially price policy and planning of agricultural production.

Key words: demand, elasticity, price, income, market;

STRATEGY AND PRIORITIES FOR AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT IN ROMANIA

Claudiu Cicea ¹, Ph.D., Senior Lecturer, e-mail: claudiu.cicea@man.ase.ro
Drago Cvijanovic ², PhD, Scientific Adviser, e-mail: drago_c@mail.iep.bg.ac.yu
Jonel Subic ², PhD, Scientific Associate, e-mail: jonel_s@mail.iep.bg.ac.yu

¹ Academy of Economic Studies, Faculty of Management, Piata Romana, No 6, Sector 1, Bucharest – Romania.

² Institute of Agricultural Economics, 11060 Belgrade, Volgina 15

Summary. Agriculture remained a key sector of Romania in the framework of the pre accession period to the European Union. Thus, around of 41% of the employed population worked in the primary sector which represent approximately 14% of the Romanian GDP. The Copenhagen Summit Decisions, the Annual Report of EC of October 1999 on the Romanian's Progress towards Accession as well as the general provisions of the EU Agenda 2000 Framework and the bilateral phase of the acquis screening reached the same conclusions as those of the National Strategy for the economical development of Romania presented to the European Union in March this year, meaning the need for Romania to create a functional market oriented economy, consistent with the principles, norms, mechanisms, institutions, and policies of European Union. The convergence foreseen in this respect is based on an evaluation of resources and opportunities of domestic and international context, and respond as laid down by the updated National Programme for the Adoption of the Acquis to the double requirement of finalisation of a market oriented economy and of preparation for the accession to the European Union, for using the historical chance offered by the decision of the European Council in Helsinki of December 1999 to open the negotiation of accession for Romania. In this given context, we will present in this paper the priority of harmonisation of the legislation concerning the SAPARD Programme measures, between 1999 and 2004.

Keywords: SAPARD, agriculture, European Union, funds, program

СТРАТЕГИЈА И ПРИОРИТЕТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛ- НОГ РАЗВОЈА РУМУНИЈЕ

Claudiu Cicea ¹,
Драго Цвијановић ²,
Јонел Субић ²

¹ Академија економских наука, Факултет за менаџмент, Пиата Румунија

² Институт за економику пољопривреде, Београд, Србија

Резиме. Пољопривреда је била кључни сектор Румуније у предприсућајућем периоду Европској унији. Наиме, око 41% запосленог становништва радило је у примарном сектору што представља око 14% БДП Румуније. Одлуке самита у Копенхагену, Годишњи извештај Европске комисије из октобра 1999 о напредовању Румуније у Европску Унију, као и опште одредбе Агенде 2000 Оквирног програма ЕУ имали су исте закључке као и Национална стратегија економског развоја Румуније представљена Европској унији у марту ове године, а то је указивање на потребу стварања функционалне тржишно оријентисане економије, која је у складу са принципима, нормама,

механизмима, институцијама и политикама ЕУ. Конвергенција у овом односу је базирана на процењивању ресурса и могућностима домаће и међународне сарадње и у складу је са, као што је истакнуто у Националном програму за усвајање Acquisa, захтевом за коначно формирање тржишно оријентисане економије и припремањем ка приступању Европској Унији, коришћењем историјске шансе понуђене одлуком Европске комисије у Хелсинкију децембра 1999 да започну разговоре за приступање Румуније Европској Унији. У овом контексту, рад приказује усклађивање легислативе која се односи на САПАРД програм у периоду 1999-2004. године.

Кључне речи: САПАРД, пољопривреда, Европска унија, фондови, програм

АНАЛИЗА МОГУЋНОСТИ УВОЂЕЊА РОБНИХ ФЈУЧЕРСА У ДОМАЋИ ФИНАНСИЈСКИ СИСТЕМ

Проф. др Дејан Ерић¹, директор, e-mail: deric@ien.bg.ac.yu,
Мр Александра Брадић-Мартиновић¹, истраживач сарадник,
Саша Стефановић¹, e-mail: sasa@ien.bg.ac.yu, stefanovic.sasa@gmail.com

¹ Институт економских наука, Београд,

Резиме: Циљ овога чланка је да се на бази кратке анализе основних карактеристика фјучерса као робних и финансијских инструмената, као и актуелног тренутка развоја домаћег робног и финансијског тржишта сагледају могућности за увођење робних фјучерса у домаћу праксу. Година у којој се налазимо показала је како неочекиване природне околности, конкретно суша, могу довести до слабијег рода у области пољопривредне производње, што са своје стране има низ негативних последицу, од слабије снабдевености тржишта, преко пораста цена и потенцијалног инфлаторног удара, до других тржишних поремећаја са многим негативних ефектима на општу привредну стабилност. У последњем делу рада анализирани су реалне могућности за увођење робних фјучерса у Републици Србији, посебно у домену њихове примене у области агробизниса, као и указивање на неопходне кораке које треба предузети да би до њиховог развоја и примене заиста и дошло.

Кључне речи: деривати, фјучерси, финансијска тржишта, пољопривредна производња

THE ANALYSIS FOR POSSIBILITIES OF COMMODITY FUTURES INTRODUCTION IN NATIONAL FINANCIAL SYSTEM

Dejan Erić¹, Ph.D.,
Aleksandra Bradić-Martinović¹, M.Sc.,
Saša Stefanović¹

Abstract. The main goal of this Article is to, based on short analysis of basic futures characteristics as commodity and financial instruments, as well as contemporary situation of national commodity and financial market development, study the possibilities for commodity futures introduction in national financial system. The current year proved that unexpected natural circumstances, such as draught, could provoke the weaker harvest in agricultural production, having, on the other hand, many negative consequences, from poor market supply, through higher prices and potential inflation impact, to other market disturbances with many negative effects on general economic stability. The final part of the paper indicates the real possibilities for commodity futures introduction in Serbia, particularly in domain of their application in agribusiness and necessary steps which should be taken in order to realize its development and application.

Key words: Derivatives, Futures, Financial markets, Agricultural production

**ПОСЛОВНО ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИКА У
УСЛОВИМА ДРУШТВЕНОЕКОНОМСКЕ НЕСТАБИЛНОСТИ:
ПОТРЕБЕ И ОГРАНИЧЕЊА**

Др Христивоје Пејчић ¹, редовни професор,

¹ Универзитет у Приштини, Пољопривредни факултет, Зубин Поток

Резиме. Актуелну стварност пољопривреде чине бројна ограничења за успешније привређивање у њој. У тим околностима пољопривредници су недовољно пословно организовани. Насупрот томе, постоје потребе и могућности за променом оваквог стања. Међутим, незнање и неповерење пољопривредника, као и недовољна јавна одговорност су основни узроци стагнирања у овом случају. Политичке странке, доприносом организовању пољопривредника, могу да утичу на промену неповољног стања у задругарству.

Кључне речи: пољопривреда, нестабилност, задругарство.

**BUSINESS ORGANIZATION OF FARMERS IN THE TIMES
OF SOCIAL AND ECONOMIC INSTABILITY:
NEEDS AND LIMITATIONS**

Hristivoje Pejčić ¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Zubin Potok, Serbia

Abstract. Numerous limitations of a successful economic activity make up our current reality. In these circumstances, farmers are insufficiently organized. On the other side, there are needs and possibilities to change this current situation. However, the basic causes of stagnation in this particular case are ignorance and irresponsibility. Political parties can use this state of things with the purpose of defining their offers to a part of the electorate. They can improve their reputation in one part of the electorate by contributing to a better organization of farmers.

Key words: agricultural, instability, cooperative movement.

СТАВОВИ ПОТРОШАЧА ПРЕМА МАРИНИРАНОМ И ПАСТЕРИЗОВАНОМ ПОВРЋУ

Др Весна Родић¹, ванредни професор,
Др Бранислав Влаховић¹, редовни професор,
Зоран Поповић, дипл. инж. агрономије

¹ Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет Нови Сад

Резиме: Полазећи од значаја које маринирано и пастеризовано поврће има у исхрани људи, посебно у периодима године када потребе за витаминима не могу бити задовољене из свежег поврћа, аутори у раду анализирају ставове, мишљења и мотиве потрошача о овим производима, до којих се дошло на бази спроведене анкете. Добијени резултати могу да послуже производних програма, али и маркетинжким службама како на микро, тако и на макро нивоу, са циљем да се домаћим потрошачима понуди одговарајући асортиман и квалитет ових производа, како би они повећали потрошњу истих, у складу са препорукама Светске здравствене организације.

Кључне речи: поврће, маринирано, пастеризовано, потрошач, тржиште.

CONSUMERS ATTITUDES TOWARDS MARINATED AND PASTEURISED VEGETABLE

Vesna Rodić¹, Ph.D., e-mail: rodiev@polj.ns.ac.yu
Branislav Vlahović¹, Ph.D.,
Zoran Popović², B.Sc.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad, Serbia

Abstract. Taking into account the importance that marinated and pasteurized vegetables have in human nutrition, particularly in the seasons when needs for vitamins can not be provided from fresh vegetable, authors in the paper analyze consumers attitudes and motives, which are obtained on the bases of conducted survey. Achieved results can be used by decision makers, both on micro, and macro levels, if their objective is to provide adequate assortment and quality of these products in order to increase their consumption, which is consistent with WHO recommendations.

Key words: vegetable, marinated, pasteurised, consumer, market

THE SPATIAL AND SECTORAL CONCENTRATION OF THE FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN ROMANIA

Dan Marius Voicilas ¹, Ph.D., e-mail: mariusv@k.ro

¹ Institute of Agricultural Economics-Bucharest, Romanian Academy,

Abstract. A territorial analysis of the foreign direct investments (FDI) in Romania shows major differences at all levels and in many fields. Among the eight Romanian economic development regions, there are a few which have closer indicators with the level of other countries in European Union (EU), but still many other far from the requirements of a member state of EU. A sectoral analysis of the FDI in Romania demonstrates a big imbalance between branches. Some of them were more attractive compared with the others. The investments generally and the investments in rural area and agri-food sector especially, acquire a special importance, as they are closely linked to the natural environment and the population. In the context of the transformations in the last years, the agriculture needs major investments in order to recover the lost capital due to the lack of stability and clear policy in the first years of transition. The lack of domestic capital claims for international funds and foreign investments. These are only a part of the arguments supporting the idea that, the foreign capital in Romania is welcome and necessary for the recovery of some sectors of activity, for improvement of the state of regions and for evening out of the disparities between them. The analysis of the Romanian sectors and regions, together with the investment policy and foreign capital flow's evolution in economy will strengthen the above mentioned arguments and reveal the present drawbacks and the need to accelerate the investment process.

Keywords: Romania, Investments, Regions, Sectors of activity

ПРОСТОРНА И СЕКТОРСКА КОНЦЕНТРАЦИЈА СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА У РУМУНИЈИ

Dan Marius Voicilas ¹

¹ Институт за економику пољопривреде-Букурешт, Румунија

Резиме. Територијална анализа страних директних инвестиција (СДИ) у Румунији указује на основне разлике на свим нивоима и у свим областима. Када је реч о економском развоју, од осам румунских региона, тек њих неколико имају индикаторе сличне онима који постоје у другим земљама ЕУ, али ипак већина је још увек далеко од захтева које ЕУ налаже земљама-чланицама. Секторска анализа СДИ у Румунији показује велики дебаланс између грана. Неке од њих су атрактивније у односу на друге. Инвестиције уопштено, а нарочито инвестиције у руралне области и прехранбени сектор, захтевају посебну пажњу, обзиром да су уско повезане са природном средином и становништвом. У склопу трансформација последњих година, пољопривреди су нужна значајнија инвестирања како би се “покрио” изгубљени капитал, до кога је дошло услед недостатка стабилности и јасне политике у првим годинама транзиције. Недостатак домаћег капитала изискује потребу за међународним фондовима и страним инвестицијама. Ово је само део аргумената који подржавају идеју да је страни капитал у Румунији добродошао и неопходан за опоравак појединих

сектора, побољшање стања у регионима и за изједначавање диспаритета између њих. Анализа румунских сектора и региона, заједно са инвестиционом политиком и развитком прилива страног капитала у привреди ће ојачати горе поменуте аргументе и открити садашње сметње, као и потребу за убрзањем процеса инвестирања.

Кључне речи: Румунија, инвестиције, региони, сектори делатности

АНАЛИЗА СВЕТСКИХ ТРЕНДОВА КАО ОСНОВ РАЗВОЈА ТРЖИШТА ОРГАНСКЕ ХРАНЕ У СРБИЈИ

Mr Јован Зубовић¹, истраживач сарадник, e-mail: jovanz@ien.bg.ac.yu

Mr Ивана Домазет¹, истраживач сарадник,

¹ Институт економских наука, Београд, Србија

Резиме. Србија је током 2006. године усвојила Закон о “Органској производњи и органским производима”. То је био први корак ка унапређењу овог веома перспективног сегмента пољопривредне производње. На жалост, исте године је држава инвестирала само 50 милиона динара (600.000 €) за субвенционисање органске производње. Тај износ је био коришћен искључиво као субвенција за издавање лиценци за органску производњу. За разлику од нас у суседној Хрватској, која заостаје у производњи органске хране за Србијом, влада је донела пропис којим се сви органски произвођачи субвенционирају са 400 евра по хектару. У овом тексту се анализирају трендови у развијеним земљама где је органска пољопривреда присутна преко 15 година и дају се смернице за даљи развој ове индустрије у Србији.

Кључне речи: Пољопривреда, Органска производња, Законодавство, Статистика.

WORLD TREND ANALYSIS AS A TOOL FOR DEVELOPMENT OF ORGANIC FOOD MARKET IN SERBIA

Mr Jovan Zubović¹,

Mr Ivana Domazet¹

¹ Institute of Economics Sciences, Belgrade, Serbia

Abstract. Serbia has in 2006 adopted a Law on “Organic production and organic products”. This was a first step towards improvement of this, very prosperous field of agriculture. Unfortunately, in the same year, the state has invested only 50 million diners (600.000 €) for subvention of this production. This was mostly related to licensing of fields for organic production. Unlike that, in neighboring Croatia, which is trailing in organic production to Serbia government has adopted a regulation by which all organic manufacturers are subsidized by 400€ per hectare. This paper analyses trends in the world developed countries in which organic industry is present or over than 15 years and gives directions on how to develop organic industry in Serbia.

Keywords: Agriculture, Organic Production, Legislation, Statistics

ПШЕНИЦА КАО СИРОВИНСКА БАЗА У ПРОИЗВОДЊИ ТЕС- ТЕНИНА НА ТЕРИТОРИЈИ АП ВОЈВОДИНЕ

Мр Борис Кузман¹, Начелник за привреду, развој и информисање Општине Беочин, e-mail: boris.kuzman@sobeocin.org.yu

Др Драго Цвијановић², научни саветник, e-mail: drago_c@mail.iep.bg.ac.yu

Др Јонел Субић², научни сарадник, e-mail: jonel_s@mail.iep.bg.ac.yu

¹ Општина Беочин, 21300 Беочин, Светосавска 25

² Институт за економику пољопривреде, Београд,

Резиме. Значај истраживања огледа се у томе што ће се сагледати реална производња пшенице као основног елемента за производњу тестенине у протеклом периоду, производња саме тестенине и потрошња тестенине на територији АПВ. Таквом анализом стиче се увид у снабдевеност тржишта, као и могућност пенетрације на исто. Само тржиште постаје све пробирљивије и турбулентније. Наиме, на тржишту није више присутна само конкуренција између произвођача који производе исте производе или обављају исте услуге, већ је присутна и тзв. генеричка конкуренција која се јавља између производа и услуга које задовољавају исте потребе потрошача, те се таква конкуренција детаљном анализом тржишта предупредује и омогућује значајно сигурније дугорочно пословање. Да би се сагледале промене у потрошњи, одређене појаве су компарирани са ранијим периодима. Прикупљени подаци су презентовани путем графикана и табела, а обрађени стандардним математичко-статистичким методама.

Кључне речи: пшеница, производња тестенине, АП Војводина

WHEAT AS A SOURCE OF RAW MATERIAL IN PASTE FOODS PRODUCTION ON TERRITORY OF VOJVODINA AUTONOMOUS PROVINCE

Boris Kuzman¹,
Drago Cvijanović²,
Jonel Subić²

¹ Municipality of Beočin, Serbia

² Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

Abstract. Importance of this research is to realize real production of wheat as a basic element for paste foods production in last period and paste foods consumption in VAP. Such analysis helps us see market investiture and possibility of penetration in it. Market its self becomes more selectively and turbulent. However, there is no only present competition among the producers who produce the same products or give the same services, but also is present so-called generic competition among the products and services which satisfy the same needs of consumers. Such competition could be prevented by detailed analysis of

the market and it enables absolute long-term business. In order to realize changes in consumption, certain occurrences were compared with earlier periods. Gathered data were presented by graphs and tables and processed with standard mathematics and statistical methods.

Key words: wheat, paste foods production, VAP